

Gondolatok a helyszínről és a zsinagóga épületének helyzetéről

A papréti ortodox zsinagóga beépítése kifordított helyzetben van a környezetéhez képest, hiszen zártosuló környezetben szabadonálló beépítésként jelenik meg. Az utcáfronttól hátrébb tolt épület kiemelt helyzetét egyértelműen jelzi a kupola tömege is, mely a Paprét észak-déli tengelyére illeszkedik. Az épület esetlegesen felmerülő térbeli bővítések felmerülhet az utcavonal beépítésének gondolata és a zsinagóga tömegének besimítása az utcaképhez. Ez a viselkedés azonban nem oldaná, hanem károsan továbbfejtené a térbeli helyzet ellentmondásosságát és sértené a zsinagóga feltárulásának látványát.

Az épület hasznosításáról való gondolkodás kiindulópontjaként tehát megállapítható, hogy az utca felől szerezéses lenne, ha megmaradna a zsinagóga épületének eredeti térbeli feltárulása, a szomszéd épületek tűzfalának jelenlétével együtt. A téri helyzet megfelelő kezelése a hangsúlyozás: a tűzfalak megfelelő kezelésével, mely lehet egységes festés, vagy növényfuttatás is.

A kifordított helyzet térleg igazolmasan magyarázza a zártosuló épületek térbeliségét is, ha gondolatban visszafordítjuk a beépítést és a zsinagóga tömegének helyére udvart képzelünk, a zsinagóga körüli udvart pedig épülettel töljük fel. A kifordítás és visszafordítás gondolati játéka megfeleltethető az ünnep és a hétköznap viszonyának is.

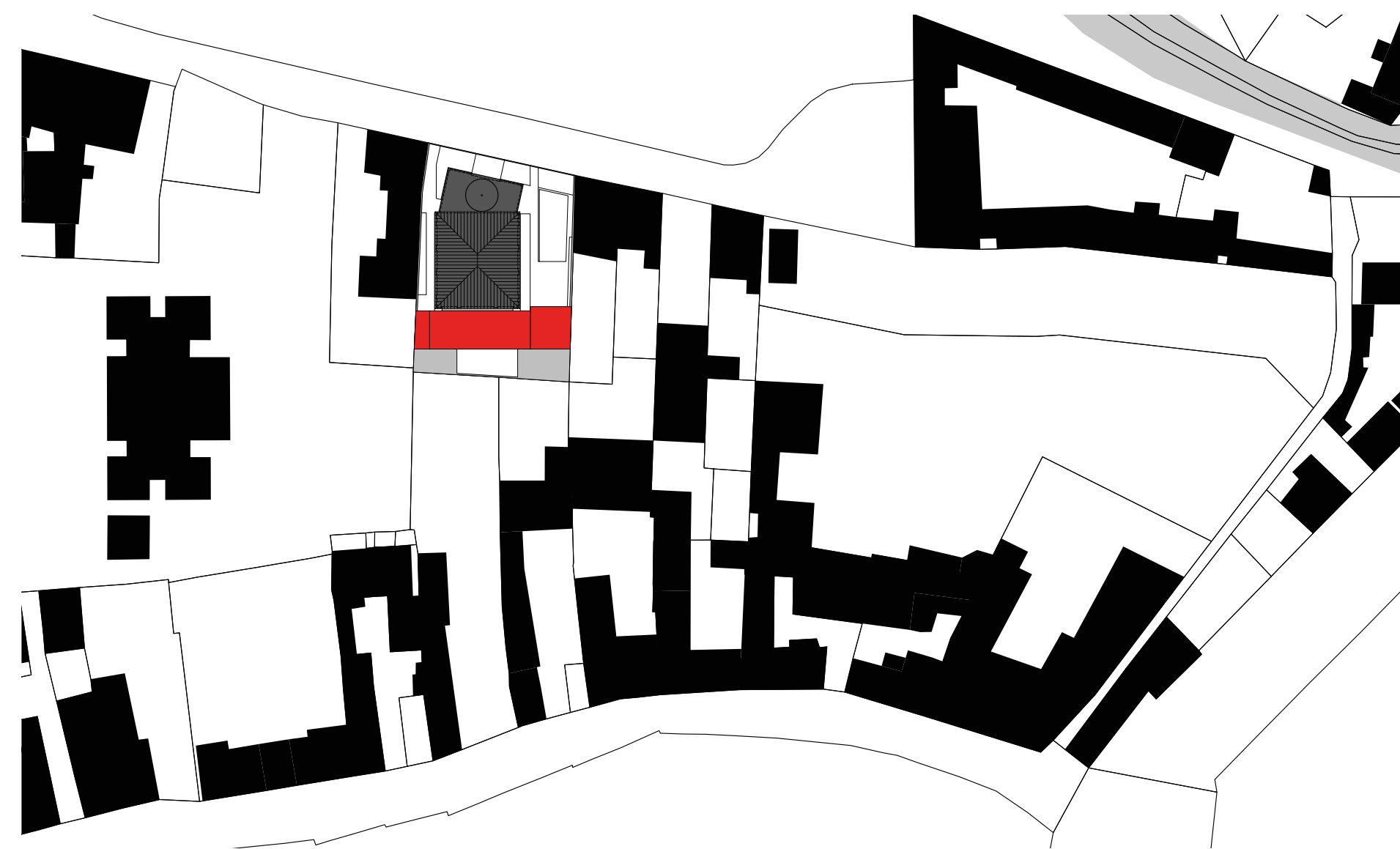
Gondolatok a használati lehetőségekről

A pályázati kiírás – érthetően – nem ad konkrét támpontot a funkcionális használatához. Amikor tervezőként a hasznosításról gondolkodunk, nem konkrét funkcionális ötletekkel kívánjuk segíteni a Kirod, hanem egy olyan rugalmas térszerkezet meghatározásával, amely lehetőséget teremt a későbbiekben – a továbbtervezés közös gondolkodása során – pontosított funkció befogadására.

Munkahipotézis: multifunkcionális rendezvényter / kiállítóter
A zsinagóga épülete ünnepi épület, melyet a közösség elsősorban ünnepnapokon használ. A funkcionális átértelmezés során fontos, hogy a beköltöző új funkció ünnepi jellege megmaradjon. A szakrális épület legértékesebb tere a 13m x 15m alapterületű és 9,6m belmagasságú imaterem, mely ideális méretű multifunkcionális rendezvényterré, ill. kiállítóterré alakítható. A pályázati tervben szerepeltetett térszerkezet és műszaki tartalom komplex és flexibilis működést feltételez, amelynek vizsgálása a szükséges kiszolgálóterek mellett akusztikai burkolatokat, komoly gépészeti rendszert és egyéb műszaki elemeket igényel. Az anyagi lehetőségek és a konkrét funkcionális használat ismeretében a műszaki tartalom egyszerűsítható anélkül, hogy a téri kialakítás rendszere változna.

Vizsgálati helyszínrajz - M=1:2000

Áttekintő helyszínrajz - M=1:1000

Építészeti koncepció 4 lépésben

A zsinagóga lényegi tere a belső szakrális tér, mely a térleg kibővített együttesnek is lényegi, központi eleme marad, ezért az építészeti koncepciót a belső tőről kiindulva fogalmazzuk meg.

1. Az egykori imater átértelmezése

a. FEHÉR SZALAG A TÉR FELETT: A régi imater kortárs ünnepi ruhába öltözik, amely az akusztikai hangolás és a természetes fény koordinálása mellett biztosítja a flexibilis használatához szükséges gépészeti (pl. légtechnikai) és világítástechnikai elemek elhelyezését is: vetíthető és hangolható akusztikai burkolatot helyezünk el 3,0m és 10,0m magasság között. A légies, fehér színű – helyenként egyedi minta szerint perforált – burkolat egybefüggő szalagként félkörves kapcsolattal fordul át a sarkokon. A fehér felületen 4 vetítő segítségével akár összefüggő körpanoráma vetítés is megvalósítható. A fehér szalag és a meglévő fal között kisebb alrajzi méretű galéria helyezkedik el, ami a burkolat tábláinak nyitásával látogatói galériánaként is működhet, a burkolat zárt állapotban szolgálhat az előadók, színészek rejtejt atkőzlekedésére is.

b. GALÉRIASZERKEZET ELTÁVOLÍTÁSA: Az eredeti imater fontos része volt a galéria, melyet a nők és gyermekek számára alakítottak ki. A galéria az eredeti állapotban jelentősen korlátozta a tér átláthatóságát: leszűkítette a földszintről érzékelhető légteret és a ma is meglévő acél oszlopok tovább osztották a teret. Ez a kialakítás megfelelt az eredeti funkciónak, hiszen ott nem volt követelmény a tér akadálytalan átláthatósága. A galéria által leszűkített tér hangsúlyozottan vertikálissá vált, ami összhangban volt a szakrális funkcióval. A galéria eredeti állapotban való visszaépítése azonban akadályozná a tér használhatóságát ezért javasoljuk a megmaradt acélszerkezet eltávolítását. A tér eredeti kialakításának jelzése céljából a galéria kontúrját jelöljük az új padlóburkolat felületén. A teherátadás a padlóburkolaton keresztül a meglévő pontalapokra biztosítható, így a pillérek eredeti támaszkodási pontjai használhatók lesznek bármilyen a térben épített installáció számára is.

c. ÚJ PADLÓFELÜLET: Az imaterben a fehér szalag mintázatával összhangban egyedi mintázatú nagy teherbírási kő padlóburkolatot helyezünk el, mely flexibilisen használható. A padlófűtéssel ellátott padlóburkolat egy szőnyeg leterítésével akár zenés baba-mama programok megtartására is alkalmas lesz.

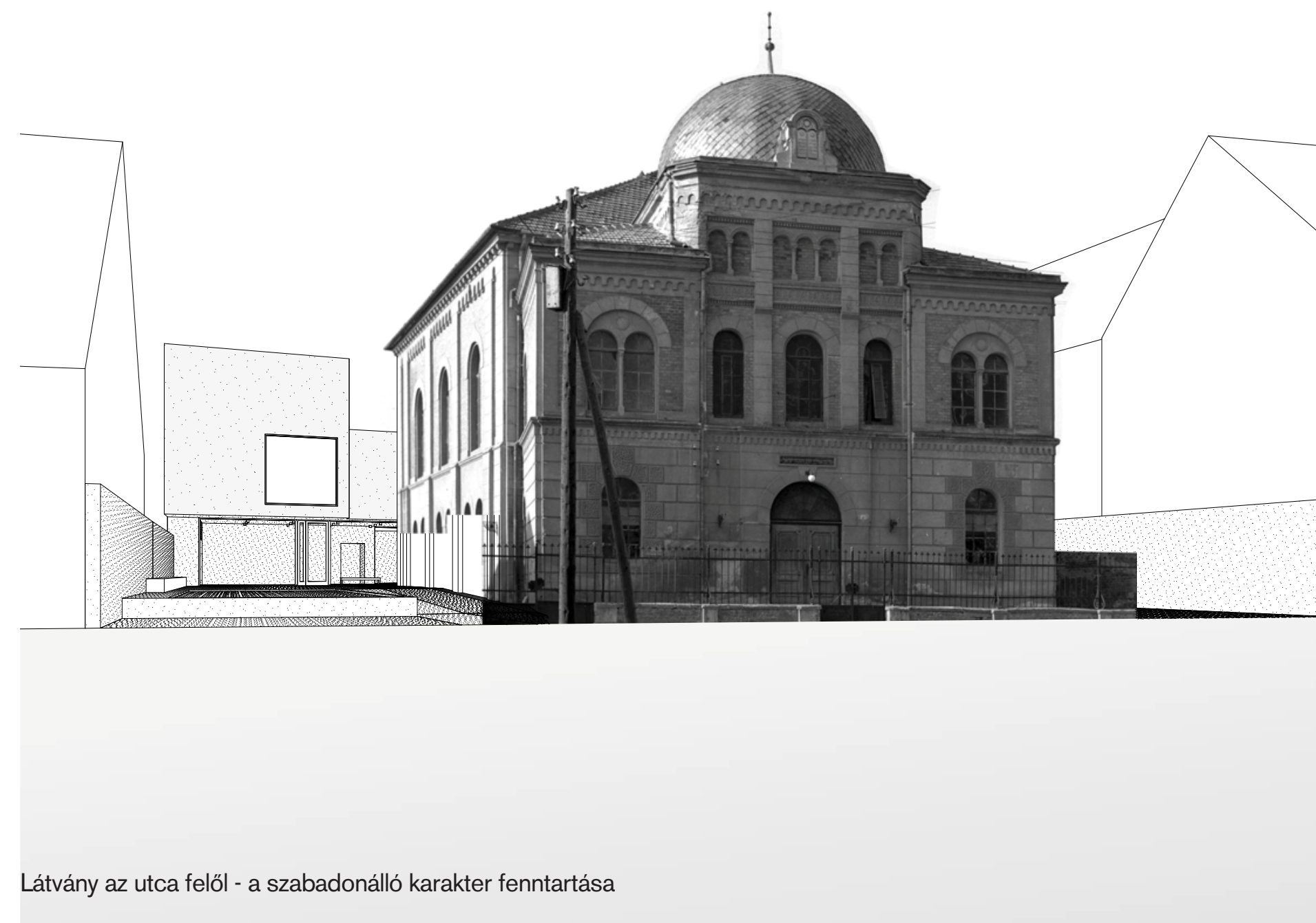
d. KIÁLLÍTÁSI FALAK: A földszinti fallületek kiállítási falként is működhetnek, melyek megfelelő megvilágítása a galéria peremén végigfutó világítási sínről biztosítható.

2. A műemlék épület méltó felújítása

a. HOMLOKZATOK: Az épület külsőjének kialakítása a műemléki szempontok figyelembevételével az eredeti állapot rekonstrukciójaként történik. Kiseb módosítások szükségesek a megfelelő földszinti kapcsolatok biztosítása miatt.

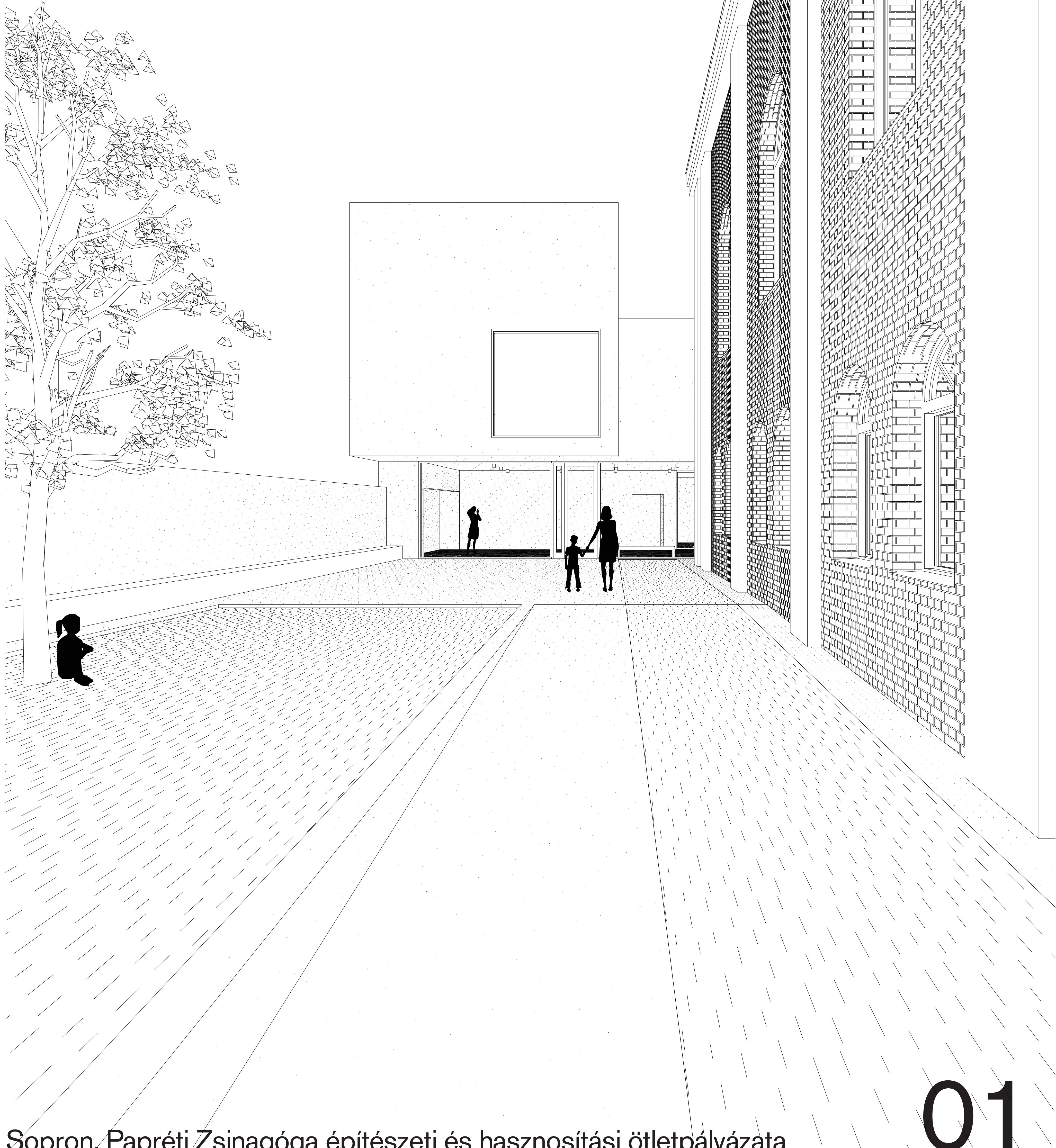
b. BELSŐ TEREK: A belső terek jelenlegi lepusztult állapota eleveven megjelenti az épület történetét. A belső falat nem vakoljuk vissza, hanem a meglazult vakolatú részek eltávolítása után állagmegóvó felületkezeléssel látjuk el. A rusztikus téglafalületek éléttel teli nyers ereje mellett új padlóburkolatok és gondosan megtervezett kortárs építészeti elemek lesznek a tereit maivá.

c. EREDETI BEJÁRAT: Az utca felőli eredeti megközelítési irányt is rekonstruáljuk: a főbejárat újra megnyílik és bizonyos rendezvényeknél, illetve istentiszteletek során az épület az eredeti használatnak megfelelően is működhet.

Látvány az utca felől - a szabadonálló karakter fenntartása

Fogadóudvar és látogatói bejárat látványa

Sopron, Papréti Zsinagóga építészeti és hasznosítási ötletpályázata

01